

BURGERS nemen zorg in eigen hand

Als het om zorg en welzijn gaat, wordt in Nederland steeds meer gestuurd op de zelfredzaamheid van burgers. Wat kun je zelf? Wat kan je omgeving? En pas daarna: wat kan eventueel de overheid of zorginstelling voor je betekenen? Als tegenreactie op deze trend ontstaan er steeds meer plekken in Limburg burgerinitiatieven om zorg te verlenen of hulpbehoevende dorpsgenoten te ondersteunen.

door Ron Langenveld

Burenhulp zoals het vroeger was

Wie: NaoberzorgPunt
Wat: Burgernetwerk dat steun biedt aan hulpbehoevende dorpsgenoten
Waar: Roggel

Waar haal ik een rolator vandaan? Ik heb overlast van de buren en daardoor slaap ik niet goed. Hoe vul ik dat formulier in? Vragen die de Roggelse huisarts Suzanne Hundscheid tijdens het spreekuur vrijwel dagelijks op haar bord krijgt, maar waar ze haar patiënten eigenlijk niet goed mee kan helpen. „Als huisarts heb je daar de tijd niet voor”, zegt Hundscheid. Twee jaar geleden ging ze op zoek naar een oplossing. Het resultaat is het NaoberzorgPunt, een hulpmiddeletje van burgers die waar nodig hun dorpsgenoten steun en hulp bieden te bieden bij eenvoudige zorgvragen en burendiensten. Hoewel nog steeds in opbouw, is het netwerk sinds een jaar actief. Zo'n twintig Roggelaars maken er nu gebruik van en krijgen met enige regelmaat bezoek van een vrijwilliger die hen bijvoorbeeld naar het ziekenhuis begeleidt, gezelschap biedt, of de lekkende dakgot reparert.

Sjra Jegers is het aanspreekpunt van de klusdienst van Naoberzorg.

„Vroeger was dat soort hulp heel normaal, zeker op het platteland”, zegt Hilde Glessner, een van de kartrekkers van Naoberzorg. „Dat is niet meer.” Maar door bezuinigingen, de vergrijzing, en ouderen die langer thuis wonen, keert die behoefte aan ondersteuning terug. Al bleek dat overigens niet uit de behoeftepeiling die in het dorp is gehouden. „We hebben meer reacties gehad van mensen die willen helpen, dan van mensen die om hulp vroegen”, zegt Glessner. Maar dat is verklaarbaar. „Mensen lopen er liever niet mee te koop als ze het zelf niet meer redden.” Het doel van NaoberzorgPunt is om die mensen de komende jaren toch te bereiken. Daarvoor wordt gebouwd aan een fijnmazig netwerk van vrijwilligers die problemen snel kunnen signaleren. Ook moeten er zeker tien NaoberzorgPunten (voorzien van herkenbare schildjes) komen bij burgers in het dorp, waar mensen met hulpvragen kunnen aankloppen. En volgend jaar hoopt het NaoberzorgPunt met een huiskamerproject ook een ontmoetingruimte te hebben waar mensen voor advies en praatje, maar ook voor advies of hulp terecht kunnen.

Elke dinsdag een ZONdag in Lomm

Wie: Dagopvang ZON (Zorg om Naasten)
Wat: Dagopvang voor ouderen gerund door vrijwilligers
Waar: Lomm

In Lomm valt zondag al een jaar of twee op dinsdag. „ZONdag”, verduidelijkt Hay van Dijk. Waarbij ZON verwijst naar de stichting Zorg Om Naasten, die elke dinsdag de vrijwillige dagopvang in het gemeenschapshuis runt. In 2010 gestart met zes gasten. „Inmiddels zijn het er al dertien”, zegt voorzitter Van Dijk. Die krijgen in het gemeenschapshuis een dag voorgeschied met activiteiten, beweging en zelfs een door vrijwilligers bereide warme maaltijd. „Vanwege een dorpsontwikkelingsplan hebben we in 2009 als dorpsraad een enquête gehouden onder de inwoners”, legt Van Dijk het ontstaan van de dagopvang uit. Daarin gaven ongeveer twintig inwoners aan dat zij behoefte hadden aan een dagvoorziening in het dorp. „Daar zijn we mee aan de slag gegaan”, zegt Van Dijk. Mede dankzij de steun van de gemeente, de Zorggroep en Synthese, een ondersteunende dienst op sociaal gebied, verliep

de oprichting van de dagopvang voorspoedig. „En dankzij een bescheiden gemeentelijke subsidie en een bijdrage van de ouderen zelf, kunnen we de boel ook financieel draaiende houden”, zegt Van Dijk. De dagopvang moet volgens Van Dijk voorkomen dat ouderen in een isolement raken. Ook worden met de voorziening bijvoorbeeld mantelzorgers thuis ontlast. „De mensen die er gebruik van maken, zijn er enorm dankbaar voor. Die kijken er echt naar uit”, weet Van Dijk. De gemeente Venlo heeft de dagopvang in Lomm inmiddels aangewezen als een voorbeeld voor het Huis van de Wijk, een project waarin allerhande (burger)initiatieven voor de ontwikkeling van wijkeentra zijn ondergebracht. Mogelijk dat de dagopvang in Lomm zo ook elders in de gemeente navolging krijgt. Ook van buiten Venlo is er interesse voor het project. „Als je in wijken en dorpen voorzieningen overleefd wilt houden, dan zul je het wel op deze manier moeten doen”, voorspelt Van Dijk. „Met vrijwilligers. Anders is het mede door alle bezuinigingen in de gezondheidszorg simpelweg niet meer te betalen.”

Knutselen, bewegen en een warme maaltijd bij de dagopvang in Lomm.

Thuiszorg voor en door eigen dorp

Wie: Zorg in eigen dorp
Wat: Eigenstandige coördinatie van thuiszorg en hulp in dorp
Waar: Koningsbosch

Zerijden af en aan in Koningsbosch, de auto's van de thuiszorgorganisaties. „Vanuit Sittard om iemand de sokken aan te doen, vanuit Roermond om een ander onder de douche te zetten en vanuit Echt om weer iemand anders de pillen te geven”, zegt Jos Heijen. Dat moet toch efficiënter kunnen, dachten ze bij de dorpsraad in Koningsbosch. Maar hoe? Het kwartje viel in 2009 toen enkele bestuursleden een presentatie bijwoonden over Elsendorp, waar de gemeenschap de thuiszorg succesvol in eigen hand heeft genomen. Sindsdien wordt op de Boesj druk getimmerd aan het project 'Zorg in eigen dorp'. Na de jaarwisseling gaat het initiatief van start. De bedoeling is dat in Koningsbosch een soort eigen thuiszorgorganisatie gaat draaien. „Met een aantal gekwalificeerde verplegers hier uit het dorp”, vertelt Jos Heijen van de dorpsraad over het project. Die worden als een apart clubje on-

dergebracht bij een professionele zorgorganisatie. Ze worden aangestuurd door een eigen dorpscoördinator (gefinancierd met steun van gemeente en provincie) die de zorg en hulp zo efficiënt mogelijk gaat inplannen. De voordelen zijn volgens Heijen legio. „Door te werken met verplegers uit het eigen dorp, heb je nauwelijks reistijd. Daardoor heb je meer tijd voor je patiënten én kun je nog goedtoewerken ook.” Maar nog belangrijker zijn volgens Heijen de voordelen voor de mensen die de hulp nodig hebben. „Die krijgen niet langer verschillende hulpverleners over de vloer, maar hebben een of twee vaste verplegers uit het eigen dorp.” Binnenkort start de voorlichting en het benaderen van de ongeveer tachtig ouderen in het dorp met het verzoek om hun thuiszorg via 'Zorg in eigen dorp' af te gaan nemen. „Het staat mensen vrij om dat wel of niet te doen”, zegt Heijen. Maar hij verwacht dat ze de meeste inwoners van Koningsbosch wel kunnen overtuigen. Op termijn wil de dorpsraad het project nog verder uitbouwen met bijvoorbeeld een boodschappenservice en een klusdienst.

Meer tijd en aandacht voor de patiënt is het doel van 'Zorg in eigen dorp'.

Een eigen verpleeghuis in Ysselsteyn

Wie: 't Zorghuis
Wat: Kleinschalig verpleeghuis voor dementerenden en mensen met meervoudige handicap
Waar: Ysselsteyn

Germaer maar aan staan. Als dorp je eigen (kleinschalig) wooncomplex voor dementerenden en mensen met meervoudige handicap van de grond trekken. En dat ook nog zonder hulp van een woningbouwstichting of een professionele zorginstelling. „Die zaken onze plannen niet zitten”, verklaart Hans Teunissen. Maar daarmee hebben de inwoners van Ysselsteyn zich niet uit het veld laten slaan. Sterker nog: als alles volgens plan verloopt, opent 't Zorghuis, zoals het complex is gedoopt, in mei volgend jaar de deuren. „Een voorbeeld van zelforganisatie waar je u tegen zegt”, zegt Teunissen, oud-wethouder en voorzitter van de werkgroep Zorg van dit burgerinitiatief. Niet dat het vanzelf ging. Zes jaar zijn ze al in de weer met het Zorghuis dat momenteel op de plek van de voormalige Rabobank gebouwd wordt. Zestien appartementen

voor dementerenden moeten er komen. Acht appartementen voor meervoudig gehandicapten en twee woningen voor zorgprofessionals die 24 uur per dag in het complex wonen. „We hebben al voldoende aanmeldingen om in mei met één groep dementerenden van start te gaan”, zegt Teunissen. Hoe ze dat financieren in Ysselsteyn? Een aanname is bereid gevonden het complex te bouwen om het vervolgens aan 't Zorghuis te verhuren. De zorg wordt betaald uit de personeelsgebonden budgetten (pgb's) van de toekomstige bewoners. En voor de inrichting van het gebouw en de uitrusting is met alle handige acties enkele tonnen ingezameld. Behangen, schilderen en de tuin doen ze zelf. „Daarvoor hebben zich al tientallen mensen opgegeven.” Ook de administratie, het onderhoud en de coördinatie van 't Zorghuis gebeurt door vrijwilligers. Goedkoop, kleinschalig en persoonlijk dus. Met als voorname doel: „Dat mensen die hier hun hele leven al in Ysselsteyn wonen niet meer het dorp uit hoeven, maar in de eigen woonplaats, tussen de eigen, vertrouwde, mensen verzorgd kunnen worden.”

't Zorghuis in Ysselsteyn wil in mei volgend jaar de deuren openen.